

ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARININ ETKİLERİ: 2013 MERSİN XVII. AKDENİZ OYUNLARI'NA YÖNELİK BİR UYGULAMA

Evren GÜÇER*, Cemal Ersin SİLİK**

*Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Ankara, **TURKEY**

Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Ankara, **TURKEY

evrengucer@gazi.edu.tr, cemalersin.silik@gazi.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2013 yılında Mersin şehrinin ev sahipliğini yaptığı XVII. Akdeniz Oyunları'nın (XVII. Mediterranean Games) ekonomik etkilerini belirlemektir. Oyunların ekonomik etkilerini belirlemek için Mersin'deki yerel halka anket uygulanmıştır. 2013 yazında toplam 32 branş olarak Mersin'de düzenlenen Akdeniz Oyunları'nda, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği (Mega Event Impact Scale) kullanılmıştır. Çalışmada, Mersin'de bulunan yerel halkın XVII. Akdeniz Oyunları'nın ekonomik boyutları (Ekonomik Yararlar ve Ekonomik Maliyetler) ile ilgili algılamalarının bireysel özelliklerine göre farklılık durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Mersin'de yaşayan yerel halk olarak belirlenen evrenin içerisinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile (%44,9) 203 Kadın, (%55,1) 249 Erkek olmak üzere toplam 452 kişiye anket uygulanmıştır. Yerel halkın, Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin ekonomik yararlar ve ekonomik maliyetler boyutlarındaki algılamaları ile bireysel özellikleri arasındaki farklılıkları belirlemek için t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, organizasyonun ekonomik yararlar boyutu algılamaları ile yerel halkın cinsiyet ve yaş durumları arasında farklılık görülmemiş, meslek ($F=5.352$; $p<0.05$), gelir düzeyi ($F=4.486$; $p<0.05$) ve Mersin'de ikamet ettikleri yıl durumlarına göre ($F=7.476$; $p<0.05$) anlamlı farklılıklar görülmüştür. Araştırmada, yerel halkın ekonomik maliyetler boyutu algılamaları ile bireysel özellikleri arasında da farklılık tespit edilmemiştir. Ayrıca, organizasyonun ekonomik yararlar ile ekonomik maliyetler boyutları arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü belirlemek için de Basit Korelasyon Analizi yapılmıştır. Korelasyon Analizi sonucuna göre, organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında ($r=.085$; $p>0.05$) anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Sonuç olarak, Mersin'de yaşayan memur ve öğrencilerin diğer meslek gruplarına göre organizasyonu daha olumlu gördükleri, 2001-3000 TL arasında gelir düzeyine sahip olan kişilerin 1001-2000 TL arasında gelir düzeyine sahip olan kişilere göre ekonomik yararlar boyutunu daha iyi olarak algıladıkları ve Mersin'de ikamet etme yılı azaldıkça yerel halkın ekonomik yararlar boyutunu daha olumlu algıladıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Organizasyonlar, Akdeniz Oyunları, Ekonomik Etki

THE IMPACTS OF THE INTERNATIONAL SPORTS ORGANIZATIONS: A STUDY ON 2013 MERSIN XVII. MEDITERRANEAN GAMES

Abstract

The main objective of the study is to determine the economic impacts of XVII. Mediterranean Games' which hosted in Mersin in 2013. Local residents in Mersin are surveyed to determine the economic impacts of the Games. In the summer of 2013 a total of 32 branches in the Mediterranean Games in Mersin, Mega Event Impact Scale which developed Jie and Yan (2010) is used to collect data. In study, with local residents' in Mersin perceptions of economic aspects (Economic Benefits and Economic Costs) of XVII. Mediterranean Games between their individual characteristics status of differences are studied. Inside the identified universe as the local residents in Mersin selected with the simple random sampling method are surveyed (44,9 %) of 203 women (55,1 %) and 249 men total of 452 residents. The t test and one-way analysis of variance (ANOVA) is used to determine local residents' between individual characteristics with perceptions of mega event impact scale's economic benefits and economic costs aspects. According to the analysis results, there are not any statistically significant differences with perceptions of aspects of organizations' economic benefits between local residents' gender and age status, occupation ($F=5.352$; $p<0.05$), income level ($F=4.486$; $p<0.05$) and status of accommodation in Mersin ($F=7.476$; $p<0.05$) is observed statistically significant differences. In study, there are not also any statistically significant differences with local residents' perceptions of economic costs aspects between their individual characteristics. In addition, simple correlation analysis is conducted to determine level and direction relationship between organizations' economic benefits and economic costs aspects. As the results of correlation analysis, there is not any statistically significant relationship with organizations' economic benefits aspect between economic costs aspect ($r=.085$; $p>0.05$). As a result, officers and students in Mersin think more positive than other professional groups about organization; the people who have between 2001-3000 TL income level detects more positive organizations' economic benefits aspect than the people who have between 1001-2000 TL income level and local residents' economic benefits aspect detects more positive when decreases years of accommodation in Mersin.

Key Words: International Organizations, Mediterranean Games, Economic Impact

1. Giriş

Büyük spor organizasyonları, geçmiş yıllarda ülkeler için ciddi bir masraf olarak görülürken özellikle son yıllarda gelişmekte olan ülkeler tarafından ev sahibi olabilmek için birbirleri ile yarıştıkları bir sektör haline gelmiştir. Çünkü önemli boyuttaki organizasyonlar ülkelerin altyapı, üst yapı, turizm tesisleri, ekonomik gelişimleri, tanıtımları için önemli bir fırsat oluşturmaktadır. Uluslararası spor organizasyonlarını izlemek veya katılmak için dünyanın çeşitli yerlerinden insanlar seyahat etmektedir. Bu seyahatleri sonucunda da ekonomik etkileşim yaşanmaktadır. Bu sebeple uluslararası spor organizasyonları küresel boyutta bir öneme sahiptir.

1980'li yıllara kadar organizasyon sahibi ülke ve toplumlara büyük ekonomik maliyetler oluşturan uluslararası spor organizasyonları (Örneğin: 1976 Münih Olimpiyat Oyunları'nda ortaya çıkan maliyet 692 milyar sterlin) 1984 yılında Los Angeles Olimpiyat Oyunları (215 milyon sterlin getiri) ile birlikte ekonomik kayıptan ziyade ciddi birer ekonomik getiri kaynağı oluşturmuştur. 1996 yılında gerçekleştirilen Atlanta Olimpiyat Oyunları 5,1 milyar dolar ekonomik kazanç oluştururken, 77,000 kişilik de yeni istihdam kaynağı oluşturmuştur. Spor organizasyonlarındaki ekonomik getiriler ciddi boyutlara ulaşabilmektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nde 1999 yılında gerçekleştirilen Ulusal Amerikan Futbol Ligi (NFL) şampiyonluk müsabakası "Super Bowl" 400 milyon dolar, Amerikan Baseball 1. Ligi'nde 1999 yılında gerçekleştirilen "All Star" müsabakası 75 milyon dolar kazanç ile ekonomik anlamda ciddi bir getiri oluşturmuştur. Ayrıca, 1998 yılında gerçekleştirilen "Basketball Final Four" müsabakalarının 110 milyon dolar getiri oluşturduğu ifade edilmiştir. İngiltere'de gerçekleştirilen "Euro 96" müsabakalarının getirileri incelendiğinde, 280.000 müsabaka seyircisi, ziyaretçisi veya gazetecisinin 120 milyon sterlin harcama yaptığı ifade edilerek bunun ciddi bir getiri olduğu belirtilmiştir. Elde edilen bu neticelerden, düzenlenen ulusal spor organizasyonlarının ülke için ciddi ekonomik getiriler oluşturabileceği söylenebilir (Doğu, 2006: 15-16).

Güney Kore'de yapılan 2002 Dünya Futbol Şampiyonası'nda Güney Kore'nin ekonomisine satışlardan 135 milyon dolar, 307 milyon dolar gelirlerden ve 713 milyon dolar katma değer üretmiştir (Karakoç, 2011: 1).

EURO 2004 Avrupa Futbol Şampiyonası'nın toplam cirosu 852 milyon eurodur. Bu gelirlerin 650 milyonu medya haklarından, 183 milyonu ticari haklardan, 80 milyonu bilet satışlarından ve 29 milyonu ise diğer gelirlerden sağlanmıştır. Dört yıl aradan sonra düzenlenen EURO 2008'in toplam cirosu ise 1,3 milyar euro olmuştur. Bu gelirlerin de 800 milyonu yayın haklarından, 280 milyonu isim haklarından, 90 milyonu bilet satışlarından ve 130 milyon eurosu da turistik harcama kalemlerinden meydana gelmiştir (Medienmitteligung, 2008). Ayrıca İsviçre tarihinin en büyük spor organizasyonu olan EURO 2008 için sadece Bern şehrine bir milyondan fazla turist gelmiş ve 261 tane ekstra uçuş gerçekleşmiştir. Organizasyon ile ilgili alınan sağlık tedbirleri çerçevesinde 30 tane tam teşekküllü ambulans sadece Bern şehrinde kullanılmış ve 662 tane ambulans çağrısı olmuştur. Çağrışı yapanların % 62'si İsviçreli, % 28'i Hollandalı ve geri kalanı da diğer ülkelerdendir (Martinolli vd., 2008).

Uluslararası Spor Turizmi Konseyi'nin (STIC) araştırmasına göre, sportif faaliyetler yılda 182 milyar dolar bir endüstri meydana getirmektedir ve dünya turizm pazarının % 10'una sahiptir. Spor etkinlikleri, otellerde yılda 47 milyon geceleme yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca araştırma sonuçlarında, konaklama yapan spor turistinin otel, giriş bileti ve diğer ihtiyaçları için günlük 180 dolar, gününbirlik ziyaretçinin ise 50 dolar harcama yaptığı da belirtilmektedir. Araştırmalara göre, yılda 200 bini aşkın sportif etkinliğe sahne olan Kanada, bu etkinliklerden 2,4 milyar dolar gelir elde etmektedir (Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği [TUYED], 2009).

İngiltere'de farklı spor faaliyetlerinin karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlarda, organizasyonların önemli etkilerinin sadece ekonomik etkiler ile sınırlı olmadığını, bunun yanında organizasyon sahibi şehre yapılan yatırımların şehir tanıtımı ve gelecekteki turist hareketlerinde etkili olduğu belirtilmiştir (Dansero ve Puttilli, 2010: 323).

Uluslararası spor organizasyonlarından birisi olan Akdeniz Oyunları, Akdeniz ile kıyısı olan ülkelerin, dört yılda bir düzenledikleri spor yarışmalarıdır. Düzenlenen bu yarışmalar, Olimpiyat Oyunları'ndan sonraki en önemli spor yarışmalarıdır. Organizasyonun ekonomik etkileri yarışmaların yapıldığı bölge için önemli bir yere sahiptir. Yarışmanın yapıldığı bölge; alt yapı, üst yapı, tesisleşme gibi konularda da yarışmalardan önemli bir pay almaktadır. Bu sebeple Akdeniz Oyunları'nın spor turizmüne, yöre ekonomisine, istihdama büyük katkılar sağlayacağı düşüncesi göz önünde bulundurularak planlı bir gelişme amaçlanmalıdır.

2. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın kavramsal çerçevesinde turizmin ekonomik etkileri, uluslararası organizasyonlar, Akdeniz Oyunları ve oyunların ekonomik etkilerinden bahsedilmiştir.

2.1. Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm faaliyetinin ekonomik etkileri ile ilgili kavramlar 20. Yüzyılda ifade edilmesine rağmen, 1950 yılına kadar yapılan çalışmalarda (kalkınma ve büyüme ile ilgili) turizm endüstrisinin ne kadar önemli olduğu ortaya konulamamıştır (Crouch ve Ritchie, 1999: 138). II. Dünya Savaşı'nın ardından turizm endüstrisinde önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Turizmin ekonomik öneminin anlaşılması ile beraber evrensel ekonomide ciddi gelişmeler gösteren telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri ile birlikte turizm endüstrisi de hızla gelişmeye başlamıştır. Bu yüzden, dünya genelindeki ekonomik gelişmelerin temelini turizm endüstrisi oluşturmaya başlamıştır (Diamond, 1977). Turizm endüstrisi Türkiye'de, özellikle de 1980 yılından sonra ciddi gelişmeler meydana getirmiş ve Türkiye'nin zor dönemlerinde ülkeye döviz getirisi oluşturarak dış borçların ödenmesinde, istihdamın artırılmasında ve ödemeler dengesine katkı sağlanmasında önemli bir görev üstlenmiştir (Çımat ve Bahar, 2003: 2).

Turizmin Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahip olmasında 1982'de çıkartılan 2634 sayılı "Turizm Teşvik Kanunu", özel sektöre getirilen mali destek ve yatırım teşvikleri etkili rol oynamıştır (Seckelmann, 2002: 88). Turizm, son zamanlarda ciddi döviz girdisi sağlamış ve Türkiye'de imalat endüstrisinden sonraki en ciddi döviz kaynağını oluşturmuştur (Tosun vd., 2003: 135-136). Özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından bakıldığında turizmden elde edilen ekonomik faydanın çok kısa sürede etkisini

göstermesi turizmin önemini ortaya koymaktadır. Herhangi bir turizm yatırımının gelir elde etmeden önceki hazırlık süreci, diğer sektörlerdeki yapılan yatırımlara göre çok daha kısadır. Turizm aynı zamanda gelir ve istihdam oluşturabilen bir sektördür (Tutar, 1990: 121). Turizmin diğer sektörlerle bağlantılı olmasından dolayı meydana getirdiği çarpan etkisi önemli bir yere sahiptir. Turizm sektöründe meydana getirilen yatırımlar diğer sektörler içinde ekonomik bir faaliyet oluşturmakta, yeni iş imkânlarının oluşmasına neden olmakta ve yapılan bir birimlik yatırım hem turizm sektörüne hem de diğer sektörlerdeki yatırımlara pozitif etki yapmaktadır. Örneğin; turizm sektöründe yapılmış olan bir yatırım, inşaat sektörünü de önemli ölçüde etkilemektedir (Bahar ve Kozak, 2006: 144).

Turizm sayesinde sağlanan gelir, bir ülkede bölgesel ve sektörel anlamda daha adil bir gelir dağılımı meydana getirir. Bu şekilde sınırlı sayıda kaynakları olan ve bazı ekonomik faaliyetler için sermaye birikimine sahip olamayan bölgelerin turizm gelirleri sayesinde faaliyet alanları genişler ve kendilerine yeni gelir kaynakları bulurlar (Ünlüönen vd., 2007).

Turizm aynı zamanda diğer sektörler üzerindeki dolaylı etkisi sayesinde sürükleyici bir rol oynamaktadır. Turizm talebinden kaynaklı ek talep, mal ve hizmetlerin yerli halkın ödediği miktardan ve ihracat fiyatlarından daha yüksek bir fiyata satılabilmesini sağlamakta ve bu da diğer sektör üreticilerinin dikkatini çekmektedir. Turizmin sektörler üzerindeki etkisi ülke, bölge ve turistik merkezlerde gelişmiş turizm türüne göre farklılık gösterebilmektedir (Zengin, 2010).

Hizmet sektörü içerisinde yer alan turizm, ülke içindeki istihdam bakımından inşaat sektöründen hemen sonra gelmektedir. Türkiye'deki tüm işgücünün ortalama % 16'sı turizm endüstrisinde çalışmaktadır (Kasman ve Kasman, 2004: 123). Gelişmekte olan Türkiye'nin uluslararası turizm endüstrisine ağırlık vermesinin sebepleri şu şekilde sıralanabilir (Çımat ve Bahar, 2003: 3):

- ✓ Turizme olan talep sürekli artış göstermektedir.
- ✓ Turizm, ülkenin döviz sıkıntısı sorunlarına çare olabilmektedir.
- ✓ Turizm sektöründeki yatırımların maliyetleri daha azdır.
- ✓ Turizm endüstrisi, ekonomik zorluklardan, tarife değişikliklerinden diğer sektörler nazaran az bir şekilde etkilenebilmektedir.

Turizmin moneter (parasal) karakterli ekonomik etkileri ve reel karakterli ekonomik etkileri bulunmaktadır. Turizmin moneter ekonomik etkileri arasında; turizmin dış ödemeler dengesine etkisi, turizmin gelir etkisi, turistik yatırımların gelir etkisi, turizmin devlet gelir ve harcamalarına etkisi yer almaktadır. Turizmin reel karakterli ekonomik etkilerinde ise; turizmin istihdam etkisi, turizmin diğer ekonomik sektörler etkisi, turizmin alt ve üst yapıya etkisi, turizmin bölgelerarası dengesizliği giderici etkisi bulunmaktadır. Turizmin ekonomik etkilerinden en belirgin olanı ülke veya bölgedeki ticaret hacmi gelişimi ve canlılık kazanmasıdır. Turistler ziyaret ettikleri ülkelerde yaptıkları harcamalar ile bölge ekonomisine gelir enjekte etmekte ve meydana gelen katma değer ile de ülkenin milli gelirine katkıda bulunurlar (Ünlüönen vd., 2007).

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından açıklanan 2013 yılı Nisan ayı verilerine göre; turizm ile ilgili 5 ana faaliyet kolunda, sigortalı olarak çalışanların sayısı % 17 dolayında artmıştır. 2012 yılında 715 bin olan çalışan sayısı, 2013 yılında 838 bine yükselmiştir. Nisan ayında, hem kapsanan şirket hem de çalışan sayısı önemli oranda yükselen turizm sektörünün, ülke istihdamından aldığı payda da artış göstermiştir. 2012'de % 6,2 olan pay, 2013 yılında % 6,8'e çıkmıştır. Öte yandan, % 13 artış gösteren, SGK kapsamına alınan şirket sayısı da 114 bine ulaşmıştır. Turizm sektörü bu hacimle, Türkiye genelinden % 7,3 pay almaktadır. Bu oran geçen yıl 6,8 dolayında kalmıştır. 2013 yılı değerlerine göre; turizmin ülke istihdamındaki payı % 6,2'den % 6,8'e çıkmıştır (TUYED, 2013).

Turizmin meydana getirdiği döviz giriş-çıkışlarının yurt içinde sağladığı fayda, ödemeler dengesindeki katkısı ile ölçülebilmektedir. Döviz giriş-çıkışları, turist gönderen bölgelerdeki döviz ihtiyacını artırıp turist kabul edildiği bölgelerde de döviz arzını artırarak turizm faaliyetinin yapıldığı ülkenin ödemeler dengesinde önemli bir yere sahip olur. Bu şekilde turizm gelirleri, döviz ihtiyacı olan bölgelerdeki döviz ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yere sahiptir (Kar vd., 2004: 89). Turizmin ekonomik kalkınma aracı olarak kullanılmasının nedenlerinden biri de turizmde var olan görünmeyen ihracat etkisinin bahsi geçen ülkelerde ciddi bir gelir kaynağı oluşturması ifade edilebilir (Unur, 2000: 2). Turist harcamalarındaki artış, turizm sektöründeki kapasite ve istidam artışını da beraberinde getirmektedir. Bu şekilde de turizm sektöründeki ve sektöre bağlı farklı kollardaki işgücü ihtiyacını artırarak işsizlik oranında azalma meydana getirebilmektedir (Kızılgöl ve Erbaykal, 2008: 354).

Turizm geliri 2013 yılında bir önceki yıla göre %11,4 artarak 32 310 424 bin dolar olmuştur. Turizm gelirinin %78,9'u yabancı ziyaretçilerden, %21,1'i ise yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilmiştir. Bu yıl turizm gelirinin 24 836 789 bin dolarını kişisel harcamalar, 7 473 635 bin dolarını ise paket tur harcamaları oluşturmuştur (Kültür ve Turizm Bakanlığı [KTB], 2013).

2.2. Uluslararası Spor Organizasyonları

Günümüzde düzenlenen uluslararası spor organizasyonları sadece organizasyonlara katılan yarışmacıların yeteneklerini sergiledikleri bir alan olmaktan çıkarak uluslararası boyutta ülkelerin birbirleri ile rekabet ettikleri ve kendi değerlerini dünyaya duyurma fırsatı buldukları bir alan haline gelmiştir (Dolles ve Söderman, 2008: 148-149).

Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupaları, Akdeniz Oyunları, Üniversite Oyunları gibi uluslararası büyük organizasyonlara ev sahipliği yapmak, ülkelerin evrensel anlamda saygınlığının artmasına ve ekonomik olarak da gelişim göstermelerinde önemli bir unsur olarak kabul edilebilir (Argan, 2004: 160; Deloitte, 2010: 1).

Olimpiyatlar ve benzeri diğer uluslararası organizasyonlar ile spor turizmi hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir (Erdem ve Girgin, 2008: 389) ve bu gibi önemli büyük organizasyonlara ev sahipliği yapan ülkeler de uzun vadede önemli turizm gelirleri elde etmişlerdir (İçöz, Günlü ve Yılmaz, 2007). Örneğin; Formula 1 yarışlarının 2006 yılında Türkiye'de düzenlenen İstanbul parkurunda 240 bin kişi, 50 milyon Euro'luk harcama miktarı ile kısa dönemde önemli bir turizm geliri elde edilmesini sağlamıştır (Hussein ve Saç, 2008). Ayrıca Almanya'daki 2006 Dünya Kupası'nda stadyum inşaatları için 2,2

milyar dolar ve diğer altyapı çalışmaları için 2,3 milyar dolar harcama yapılmıştı. Dünya Kupası'nın ardından vergiler ve FIFA payı çıkarıldıktan sonra organizasyon komitesine 92,2 milyon dolar kaldı (Radikal, 2010).

Grand Thornton Araştırma Şirketi, Güney Afrika'ya 2010 Dünya Kupası için 200 bin ekstra turist geldiğini ve buna ilişkin konaklama ve diğer turizm gelirlerinin yaklaşık 1,5 milyar euro civarında gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu sonuçlarla birlikte Güney Afrika ekonomisinde yaklaşık 2 milyar dolara yakın bir açık meydana gelmiştir (Akşar, 2010).

Uluslararası organizasyonlar, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ile Uluslararası Spor Federasyonları'nın denetim ve gözetiminde gerçekleştirilmektedir (Sunay, 2010). Çalışmada, uluslararası spor organizasyonlarından XVII. Akdeniz Oyunları'nın ekonomik etkileri araştırılmıştır.

2.2.1. Akdeniz Oyunları

Akdeniz Oyunları düşüncesi, 1948 yılında düzenlenen Londra Olimpiyat Oyunları'ndan sonra Mısır Olimpiyat Komitesi Başkanı ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkan Yardımcısı Muhammed Tahir Paşa'nın önderliğinde üç kıta üzerinde (Asya, Avrupa, Afrika) Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerin milli takımları arasında farklı spor dallarından yarışmaların gerçekleştirilebileceği bir organizasyon olarak ortaya çıkmıştır (Özsoy, 2013: 72). Uluslararası Olimpiyat Oyunları'na benzer bir yapısı olan Akdeniz Oyunları'nda; atletizm, yüzme, su topu, jimnastik, basketbol, boks, eskrim, futbol ve güreş oyun programlarında yer alan değişmeyen spor branşlarıdır (GSB, 2013).

Akdeniz Oyunları'nda yer almak isteyen ülkelerin öncelikle Akdeniz'e kıyısının olması ve Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi (International Committee of Mediterranean Games: ICMG)'ne üye olmaları gerekmektedir. 1948 yılında yapılmış düşünülen bu organizasyon ilk olarak 1951 yılında dört yılda bir düzenlenmek üzere Mısır'ın İskenderiye şehrinde 13 spor branşında, 10 Akdeniz Ülkesi'nden 734 sporcunun katılması ile gerçekleştirilmiştir. Düzenlenmeye başladığı tarihten bu yana 16 Akdeniz Oyunu gerçekleştirilmiştir ve son olarak 2013 yılında Mersin'de XVII. Akdeniz Oyunları düzenlenmiştir. Akdeniz Oyunları'nın tarihine bakıldığında ise Türkiye'de iki kez düzenlendiğini görebiliriz. Bunlardan ilki İzmir'de düzenlenen XI. Akdeniz Oyunları ve diğeri de Mersin'de düzenlenen XVII. Akdeniz Oyunları'dır (<http://www.mersin2013.gov.tr>).

Tablo 1: Yıllara Göre Akdeniz Oyunları'na Ev Sahipliği Yapan Şehirler ve Sporcu Katılım Sayıları

Sayı	Şehir	Ülke	Yıl	Kadın	Erkek	Toplam
1	İskenderiye	Mısır	1951	-	734	734
2	Barselona	İspanya	1955	-	1.135	1.135
3	Beyrut	Lübnan	1959	-	792	792
4	Naples	İtalya	1963	-	1.057	1.057
5	Tunus	Tunus	1967	38	1.211	1.249
6	İzmir	Türkiye	1971	127	1.235	1.362
7	Cezayir	Cezayir	1975	349	2.095	2.444

8	Sput	Yugoslavya	1979	399	2.009	2.408
9	Kazablanka	Fas	1983	335	1.845	2.180
10	Lazkiye	Suriye	1987	467	1.529	1.996
11	Atina	Yunanistan	1991	586	2.176	2.762
12	Languedoc-Roussillon	Fransa	1993	604	1.994	2.598
13	Bari	İtalya	1997	804	2.195	2.999
14	Tunus	Tunus	2001	1.039	2.002	3.041
15	Almeria	İspanya	2005	1.080	2.134	3.214
16	Pescara	İtalya	2009	1.185	2.183	3.368
17	Mersin	Türkiye	2013	1.087	1.982	3.069

Kaynak: <http://www.cijm.org.gr>

Akdeniz kıyısında yer alan ülkelerdeki sporcular Akdeniz Oyunları'na katılabilmek için her dört yılda bir toplanırlar. Akdeniz Oyunları, bünyesinde birçok farklı spor dalını barındırır ve Olimpiyat Oyunları dışında kalan organizasyonlardan en önemli uluslararası spor organizasyonlarından biridir. Akdeniz bölgesinde gerçekleştirilen bu oyunlar Asya, Avrupa ve Afrika gibi çeşitli kıtalardan gelen katılımcıları ırk, din, dil, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin olimpiyat olgusu etrafında toplamaktadır (<http://www.mersin2013.gov.tr>).

Akdeniz Oyunları için kentte 11 yeni tesis inşa edilmiş ve oyunlar kapsamında Mersin'e 800 milyon TL'lik yatırım yapılmıştır. Ayrıca, oyunlar için Mersin'de toplam 54 tesisin açılışı yapılmıştır. Yapılan yatırımlar sadece Mersin'deki oyunlar için değil oyunlar sonrasında da yerel halkın kullanımına açılması açısından önem taşımaktadır. Mersin'de düzenlenen Akdeniz Oyunları kapsamında toplam 1181 Türk güvenlikçisi de görev almıştır (Türkiye Bilişim Dergisi, 2013).

2.3. Akdeniz Oyunları'nın Ekonomik Etkileri

Büyük spor organizasyonlarının ekonomik etkileri, organizasyondan elde edilen kazançlar, operasyonlar, spor tesisleri ve hizmetlerinden kaynaklanan kazançlar, organizasyon faaliyeti için o bölgeye gelen turistlerin yaptığı harcamalar gibi farklı şekillerde meydana gelebilir (Lee, 2001). Bunun yanında gerçekleştirilen organizasyondaki bazı eksiklikler organizasyonu ekonomik yönden olumsuz etkileyebilir. Örneğin, yetersiz sponsorluk, gerekli alt ve üst yapı eksikliği, finansman hatası, hatalı maliyet hesaplamaları organizasyonu ekonomik olarak olumsuz etkileyebilmektedir (Tassiopoulos, 2005: 229). Türkiye'de 2 milyon 215 bin metrekarelik bir alana yapılan Formula yarış pisti ilk başlarda 60 milyon dolara yapılması öngörülürken, 220 milyon dolara zorlukla tamamlanabilmiştir (Asker, 2010: 97). Bu sebeple gerçekleştirilecek organizasyonlarda ekonomik hesaplamaların en ince ayrıntısına kadar yapılması gerekmektedir.

Büyük ölçekli spor organizasyonlarında tam olarak maliyetin ve elde edilen kazancın hesaplanmasının zor olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple ekonomik kazancın net olarak ifade edilmesi de zorlaşmaktadır (Yuen, 2008: 30). Dolayısı ile Akdeniz Oyunları'nın da net olarak kazancının hesaplanması güçtür denilebilir. Çünkü bu gibi büyük organizasyonlarda ortaya ekstra gelirler çıkmaktadır ve bu gelirlerin hesaplanması bazı zorlukları beraberinde getirmektedir. Ekonomik katkı değerlendirmesi yapılırken

organizasyonun yapılacağı kentteki alt ve üst yapının da durumları önemlidir. Örneğin, organizasyonun yapılacağı kentteki alt ve üst yapının yetersizliği fazla ise bu eksikliklerin tamamlanması için maliyet artışı olacaktır ve bu da organizasyondan gelecek gelirin büyük bir kısmının bu maliyetlere ayrılmasına sebep olacaktır. Hatta bazen bu giderlerin organizasyon gelirini aştığı söylenebilir. Oysa gerekli alt ve üst yapının olduğu kentlerde yapılacak organizasyonlar için sadece gerekli ilaveler yapılarak alt ve üst yapı maliyeti minimum düzeyde kalacak ve organizasyondan gelecek gelir kente katkı sağlayabilecektir (Solberg ve Preuss, 2007: 213).

3. Yöntem

Çalışmanın araştırma bölümünde, öncelikle araştırmanın amacı, evren ve örnekleme, araştırma modeli, veri toplama yöntemi ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilecektir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, uluslararası spor organizasyonlarının düzenlendiği bölgedeki ekonomik etkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu sebeple, 2013 yılında Mersin’de düzenlenen XVII. Akdeniz Oyunları’ndaki ekonomik etkilerin yerel halk tarafından algılanmaları belirlenmeye çalışılmıştır.

Uluslararası spor organizasyonlarının ekonomik etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi için Olimpiyat Oyunları’ndan sonra en önemli spor organizasyonu olan Akdeniz Oyunları örnek olarak seçilmiştir. Araştırmada, Akdeniz Oyunları’nın ekonomik etkileri belirtilmiş ve Türkiye’nin ilerleyen dönemlerde aday olacağı uluslararası spor organizasyonlarının ekonomik etkileri hakkında fikir oluşturmuştur. Ayrıca, uluslararası organizasyon düzenleyecek olan diğer ülkelere de ekonomik etkiler çerçevesinde kaynak teşkil edebilir.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Mersin ilinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2013 yılındaki verilerine göre Mersin ilinin toplam nüfusu 1.705.774 kişidir (TÜİK, 2014). Evren içerisinde örneklem büyüklüğü (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50) tablodan ± 0.05 örnekleme hatası ile 384 olarak belirlenmiştir ve yerel halka 452 adet anket uygulanmıştır.

Araştırmanın anketi Mersin ili ile sınırlandırılmıştır. Mersin’de yaşayan yerel halka anket uygulanmış ve Mersin’de tatil için bulunan kişiler veya eş, dost ziyareti için gelen kişiler anket dışında tutulmuştur. Ayrıca, anketin uygulama alanı olarak da genellikle oyunların gerçekleştiği spor salonları ve statların yakın çevreleri tercih edilmiş ve anketlerin amacına uygun doldurulması sağlanmıştır.

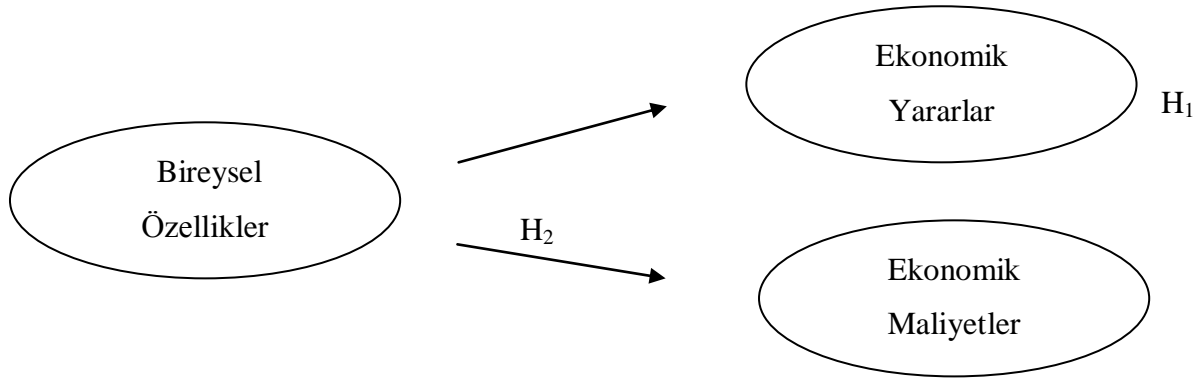
3.3. Araştırma Modeli

Uluslararası spor organizasyonlarının ekonomik etkilerini kesin bir şekilde ölçmek zordur. Doğrudan ya da dolaylı etkilerinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinde teşviki söz konusudur (Özgüç, 1998). Spor turizminin düzenlenen ülkeye görünen ve görünmeyen birçok etkisi bulunmaktadır. Öncelikle organizasyonun düzenlendiği şehre

direkt olarak gelir veya maliyet oluşturmakla birlikte bölgede ekonomik hareketliliğin artmasına ve piyasaların canlanmasına neden olmaktadır. Ayrıca, ülkedeki fiziki alt ve üst yapının geliştirilmesine olumlu etki yapmaktadır (Stephen, 2001).

Çalışmanın amacı doğrultusunda Akdeniz Oyunları ile ilgili kullanılan ölçek ifadelerinden faktör analizi yapılmış ve bu analizin sonucuna göre “ekonomik yararlar”, “turistik tesisler”, “uluslararası tanıtım”, “ekonomik maliyetler”, “sosyal ve çevresel problemler”, “kültürel değişim”, “çevresel ve kültürel koruma” olarak adlandırılan yedi boyut elde edilmiştir. Elde edilen bu boyutlar arasından ekonomik etkileri ölçebilmek için “*ekonomik yararlar*” ve “*ekonomik maliyetler*” boyutları ile ankete katılan yerel halkın bireysel özellikleri arasındaki farklılık tespiti için oluşturulan Araştırma Modeli 1 Şekil 1 üzerinde gösterilmektedir.

Şekil 1. Araştırma Modeli 1

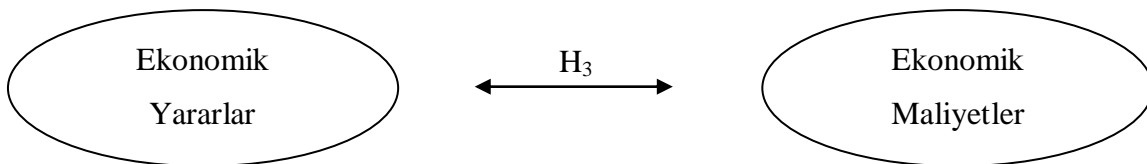

Şekil 1’de yer alan araştırma modelinde Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği’nin ifadelerinden elde edilen ekonomik yararlar ve ekonomik maliyetler boyutlarının Mersin ilinde yaşayan yerel halkın sahip olduğu bazı bireysel özelliklere (cinsiyet, yaş, meslek, gelir düzeyi, ikamet ettiği yıl) göre farklılık tespitinin yapılması için oluşturulan yapı görülmektedir. Bu yapıya dayanarak kurulan hipotezler şu şekilde ifade edilebilir:

H₁: Akdeniz Oyunları’nın ekonomik yararlar boyutu ile ankete katılanların bireysel özellikleri arasında farklılık yoktur.

H₂: Akdeniz Oyunları’nın ekonomik maliyetler boyutu ile ankete katılanların bireysel özellikleri arasında farklılık yoktur.

Şekil 2. Araştırma Modeli 2

Araştırma modelinin ikinci aşamasında ise, ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında ilişkinin varlığı, yönü ve gücü belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma Modeli 2'ye dayanarak oluşturulan hipotez şu şekilde ifade edilebilir:

H₃: Akdeniz Oyunları'nın ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında ilişki yoktur.

3.4. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma için veri toplamada anket tekniği kullanılmıştır. Literatür ve teorilerin araştırılmasında birincil ve ikincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Mersin'deki yerel halkın XVII. Akdeniz Oyunları'nın ekonomik etkileri hakkındaki düşüncelerini ifade edebilmesi ve araştırma verilerinin toplanabilmesi için Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin (Mega Event Impact Scale) kullanılmasına karar verilmiştir.

Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği, olumlu ve olumsuz boyutları bulunan 42 soruluk bir ölçektir. Ölçeğin olumlu boyutları: şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, ekonomik yararlar, çevresel ve kültürel koruma, turizm altyapısının gelişimi ve kültürel değişimden oluşmaktadır. Ölçeğin olumsuz boyutları ise; sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma ve ekonomik maliyetlerdir. Şimşek (2011), çalışmada ölçeğin faktör analizini yaparak 8 faktör, 36 maddeli bir yapı ortaya koymuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliğinin en düşük korelasyon değeri 0,58 olarak hesap edilmiş ve en yüksek korelasyon değeri de 0,88 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, ölçeğin tümü için iç tutarlık güvenilirlik katsayısı da 0,917 olarak hesaplanmıştır. Şimşek'in çalışmada elde ettiği bulgulara bakıldığında faktör maddelerinin iç tutarlık güvenilirliğinin 0,50 ile 0,85 aralığında değişim gösteren madde-toplam korelasyon sayısı elde edilmiştir. Bu çalışma ile birlikte Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Türk dilinde ve kültüründe geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilebilir (Şimşek, 2011: 385).

Bu çalışma kapsamında ise, organizasyon ile ilgili oluşturulan 32 maddelik ölçek ifadelerine faktör analizi yapılmış ve 7 boyut elde edilmiştir. Elde edilen bu boyutlar; ekonomik yararlar (8 ifade), turistik tesisler (3 ifade), uluslararası tanıtım (5 ifade), ekonomik maliyetler (2 ifade), çevresel ve kültürel koruma (4 ifade), sosyal ve çevresel problemler (4 ifade) ve kültürel değişim (3 ifade) olarak ifade edilmiştir. Bu boyutlar arasından ekonomik etkilerin belirlenmesine yönelik olarak "*ekonomik yararlar*" ve "*ekonomik maliyetler*" boyutları değerlendirilmiştir.

Yerel halk tarafından cevaplanması istenilen bireysel özelliklere ilişkin anket sorularında farklı seçenekler kullanılmış ve kişilerin kendilerine uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Bireysel özelliklere ilişkin soruların dışında kalan ifadeler için de 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Yoon, Gürsoy ve Chen tarafından geliştirilmiştir (Yoon vd., 2001). Ölçekte yer alan sayısal olmayan ifadelerin gruptandırılıp değerlendirmeye tabi tutulabilmesi için likert ölçek kullanılmıştır. 5'li Likert Ölçek, "Tamamen Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum", "Katılıyorum", "Tamamen Katılıyorum" şeklinde yer alan ifadelerden meydana gelmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada anket aracı ile elde edilen verilerin analizinde farklı istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. İstatistiksel veri analizi programına aktarılan verilere öncelikle betimsel istatistik yöntemlerinden olan frekans analizi uygulanmıştır. Frekans analizi sonucunda araştırmaya katılanların bireysel özelliklerine göre (cinsiyet, yaş, meslek, gelir düzeyi, ikamet yılı) frekans ve yüzde dağılımları tablolaştırılmıştır (Tablo 1).

Ekonomik yararlar ve ekonomik maliyetler boyutlarının bireysel özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için t testi (iki grubu karşılaştırmak için) ve ANOVA (ikiden fazla grubu karşılaştırmak için) testi uygulanmış ve bu boyutların bireysel özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir (Tablo 3-4).

Araştırmada, ekonomik yararlar ve ekonomik maliyetler boyutları arasındaki ilişkinin test edildiği hipotezde ise Basit Korelasyon Analizi yapılmış ve boyutlar arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır (Tablo 5).

Korelasyonel araştırmalarda değişkenler arasındaki ilişki, farklı türdeki değişkenler için farklı teknikler kullanılarak hesaplanan bir korelasyon katsayısı ile gösterilir. Bu katsayı +1 ile -1 aralığında değişen bir değer alır. Katsayının pozitif olması bir değişkende artış meydana geldiği zaman diğer değişkende de artış olduğunu, negatif olması ise bir değişkende artış görülürken diğerinde azalma meydana geldiğini göstermektedir. Korelasyon katsayısının ± 1 olması mükemmel bir ilişkiyi, 0 olması ise iki değişken arasında hiç ilişki olmadığını gösterir. Katsayı 0.30'dan küçük ise ilişkinin zayıf, 0.30 ile 0.70 arasında ise orta düzeyde, 0.70'den büyük ise yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Köklü, Büyüköztürk ve Çokluk, 2007).

4. Bulgular

Tablo 1'de araştırmaya katılanların bireysel özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1: Yerel Halkın Bireysel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	203	44,9
	Erkek	249	55,1
Yaş	18-24 yaş aralığı	87	19,2
	25-34 yaş aralığı	146	32,3
	35-44 yaş aralığı	133	29,4
	45-54 yaş aralığı	61	13,5
	55 ve üzeri yaş	25	5,5
Meslek	Memur	57	12,6
	Öğrenci	72	15,9
	Esnaf	37	8,2
	Ev Hanımı	42	9,3
	Emekli	28	6,2
	İşçi	63	13,9
	İşsiz	19	4,2
	Diğer	134	29,6
Gelir Durumu	0-1000 gelir aralığı	150	33,2
	1001-2000 gelir aralığı	175	38,7
	2001-3000 gelir aralığı	98	21,7
	3001-4000 gelir aralığı	23	5,1
	4001 ve üzeri gelir	5	1,1
İkamet Yılı	0-3 yıl aralığı	39	8,6
	4-7 yıl aralığı	40	8,8
	8-12 yıl aralığı	97	21,5
	13-19 yıl aralığı	97	21,5
	20 ve üzeri yıl	179	39,6

Tablo 1’de ankete cevap veren yerel halkın bireysel özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Tablo’dan da görülebileceği üzere, ankete katılan yerel halkın % 44,9’unu kadınlar, % 55,1’ini de erkekler oluşturmaktadır. Ankete katılan yerel halkın yaş dağılımları incelendiğinde, % 32,3’lük oran ile en fazla katılımcının 25-34 yaş aralığı, en az katılımcının ise, % 5,5’lik oran ile 55 ve üzeri yaş grubundan olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarına bakıldığında sırası ile % 29,4 ile 35-44, % 19,2 ile 18-24, % 13,5 ile 45-54 yaş grupları gelmektedir.

Anketi cevaplandıran yerel halkın meslek grupları incelendiğinde, en fazla katılımcının % 29,6 ile diğer meslek gruplarına, en az katılımcının ise % 4,2 ile işsiz grubunda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca sırası ile ankete katılan yerel halkın % 15,9’u öğrenci, % 13,9’u işçi, % 12,6’sı memur, % 9,3’ü ev hanımı, % 8,2’si esnaf, % 6,2’si emekli grubunda yer almaktadır. Gelir durumları incelendiğinde, ankete katılan yerel halkın % 38,7’si 1001-2000, % 33,2’si 0-1000, % 21,7’si 2001-3000, % 5,1’i 3001-4000 ve % 1,1’i de 4001 ve üzerinde gelir düzeyine sahiptir.

Anketi cevaplandıran yerel halkın Mersin ilinde ikamet ettikleri yıllar incelendiğinde, % 39,6 ile en fazla katılımcının 20 ve daha fazla yıldır Mersin’de ikamet ettiği söylenebilir.

Ayrıca anketi cevaplandıran yerel halkın % 21,5'i 13-19, % 21,5'i 8-12, % 8,8'i 4-7 ve % 8,6'sı da 0-3 yıl aralığında Mersin ilinde ikamet etmektedir. Tablo 2'de araştırmaya katılan yerel halkın Akdeniz Oyunları ile ilgili ekonomik tutumlarına yönelik yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Akdeniz Oyunları İle İlgili Ekonomik Tutumlarına Yönelik Yüzde, Frekans, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İFADELER	Dağılım	TAMAMEN KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	NE KATILYORUM NE KATILMIYORUM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM	\bar{X}	s.s.
Ekonomik Yararlar Boyutu İle İlgili İfadeler								
Şehrin yol durumunun gelişmesine katkı sağladı.	f	28	59	34	196	135	3,77	1,18
	%	6,2	13,1	7,5	43,4	29,9		
Yeni iş fırsatları oluşturuyor.	f	43	114	71	116	108	3,29	1,32
	%	9,5	25,2	15,7	25,7	23,9		
Şehrin ekonomik durumuna katkı sağlıyor.	f	26	55	58	188	125	3,73	1,15
	%	5,8	12,2	12,8	41,6	27,7		
Şehrin gelişmesine katkı sağlıyor.	f	16	47	43	211	135	3,88	1,05
	%	3,5	10,4	9,5	46,7	29,9		
Şehre yatırım yapılmasına katkı sağlıyor.	f	18	47	27	214	146	3,93	1,07
	%	4,0	10,4	6,0	47,3	32,3		
Devlet gelirlerinin artışına katkı sağlıyor.	f	25	64	93	152	118	3,60	1,17
	%	5,5	14,2	20,6	33,6	26,1		
Şehir halkının yaşam şartlarını geliştiriyor.	f	37	116	69	129	101	3,31	1,29
	%	8,2	25,7	15,3	28,5	22,3		
Şehrin güzelleşmesine katkı sağlıyor.	f	19	46	64	202	121	3,79	1,07
	%	4,2	10,2	14,2	44,7	26,8		
Ekonomik Maliyetler Boyutu İle İlgili İfadeler								
Yaşam maliyetini arttırdı.	f	27	114	134	104	73	3,18	1,15
	%	6,0	25,2	29,6	23,0	16,2		
Organizasyon için yapılan tesislerin maliyeti çok fazla oldu.	f	25	89	144	97	97	3,33	1,17
	%	5,5	19,7	31,9	21,5	21,5		

Araştırmaya katılan yerel halkın en az düzeyde katıldıkları ifade olarak 3,18 aritmetik ortalama ile “Yaşam maliyetini arttırdı” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeyi sırası ile “Yeni iş fırsatları oluşturuyor ($\bar{x}=3,29$)”, “Şehir halkının yaşam şartlarını geliştiriyor ($\bar{x}=3,31$)”, “Organizasyon için yapılan tesislerin maliyeti çok fazla oldu ($\bar{x}=3,33$)”, “Devlet gelirlerinin artışına katkı sağlıyor ($\bar{x}=3,60$) ifadeleri takip etmektedir. Yerel halk tarafından en fazla katılımın ise 3,93 aritmetik ortalama ile “Şehre yatırım yapılmasına katkı sağlıyor” ifadesinde olduğu görülmektedir. Bu ifadeyi sırası ile “Şehrin gelişmesine katkı sağlıyor ($\bar{x}=3,88$)”, “Şehrin güzelleşmesine katkı sağlıyor ($\bar{x}=3,79$)”, “Şehrin yol durumunun gelişmesine katkı sağlıyor ($\bar{x}=3,77$)”, “Şehrin ekonomik durumuna katkı sağlıyor ($\bar{x}=3,73$)” ifadelerinin izlediği görülmektedir.

Şimşek’in (2011) yaptığı faktör analizi neticesinde, şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişimi, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma adına beş olumlu boyut ve ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma adına da üç olumsuz boyut ortaya koymuştur.

Bu çalışma kapsamında, “yol durumu”, “iş fırsatları”, “ekonomik durum”, “devlet gelirleri”, “halkın yaşam şartları” ifadelerinin oluşturduğu boyut “*ekonomik yararlar*”, “alışveriş tesisleri”, “sosyal etkinlikler”, “temizlik tesisleri” ifadelerinin oluşturduğu boyut “*turistik tesisler*”, “uluslararası imaj”, “uluslararası tanıtım”, “diğer uluslarla uyum”, “topluluk ruhu” ifadelerinin oluşturduğu boyut “*uluslararası tanıtım*”, “yaşam maliyeti”, “tesislerin maliyeti” ifadelerinin oluşturduğu boyut “*ekonomik maliyetler*”, “kültürel değişim”, “diğer kültürlerle deneyim”, “diğer toplumların anlaşılması” ifadelerinin oluşturduğu boyut “*kültürel değişim*”, “çevre rahatsızlığı”, “trafik problemi”, “doğal çevrenin zarar görmesi”, “yerel eko sistemin zarar görmesi” ifadelerinin oluşturduğu boyut “*sosyal ve çevresel problemler*”, “yerel kültürün korunması”, “doğal kaynakların korunması”, “yerel kültürün gelişimi” ifadelerinin oluşturduğu boyut ise “*çevresel ve kültürel koruma*” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 3’te araştırmaya katılan yerel halkın ekonomik yararlar boyutu algılamalarının bireysel özelliklerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekonomik Yararlar Boyutu Algılamalarının Bireysel Özelliklerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Gruplar	n	\bar{x}	s.s.	t / F	p
Cinsiyet	Kadın	203	3,7180	,89002	1,000	0,318
	Erkek	249	3,6265	1,02584		
Yaş	18-24	87	3,7500	1,00308	1,600	0,173
	25-34	146	3,6952	,94549		
	35-44	133	3,6758	,98666		
	45-54	61	3,6537	,94190		
	55 ve üzeri	25	3,2100	,86807		
Meslek	Memur	57	4,0132	,67756	5,352	0,000*
	Öğrenci	72	3,8958	,88934		
	Esnaf	37	3,5642	,85168		
	Ev Hanımı	42	3,4673	,94798		
	Emekli	28	3,2500	1,08493		
	İşçi	63	3,4524	1,00964		
	İşsiz	19	2,9211	,95671		
	Diğer	134	3,7836	,99931		
Gelir Durumu	0-1000	151	3,5985	,96659	4,486	0,001*
	1001-2000	175	3,5221	,97451		
	2001-3000	98	3,9056	,89152		
	3001-4000	23	4,0435	,88196		
	4001 ve üzeri	5	4,4500	1,22984		
İkamet Yılı	0-3	39	4,0321	,86447	7,476	0,000*
	4-7	40	4,1031	,87151		
	8-12	97	3,8686	,93321		
	13-19	97	3,5271	,93684		
	20 ve üzeri	179	3,4581	,97610		

*p<0,05

Araştırmaya katılan yerel halkın ekonomik yararlar algılamaları boyutu ile cinsiyet ve yaşları arasında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Ekonomik yararlar boyutu algılamaları ile araştırmaya katılanların meslek, gelir durumu ve Mersin’de ikamet ettikleri yıl durumlarına göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ekte sunulan Tukey testi sonuçları incelendiğinde, ankete katılan yerel halkın meslek gruplarında ortaya çıkan farklılığın kaynağı memur ve öğrenci meslek grubuna dâhil olan yerel halkın diğer meslek grupları ile aralarındaki farklılıktan kaynaklandığı görülecektir. Bu sonuçlara göre, memur ve öğrenci meslek grubuna dâhil olan yerel halkın ekonomik yararlar boyutuna ilişkin algılamaları işçi, işsiz ve emekli olan yerel halkın algılamalarına göre daha olumludur. Ayrıca ekonomik yararlar boyutu ile esnaf ve ev hanımlarının algılamalarında, herhangi anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Ankete katılan yerel halkın gelir durumlarında ortaya çıkan farklılığın kaynağı ise, 1001-2000 TL arasında gelir düzeyine sahip olan yerel halk ile 2001-3000 TL arasında gelir düzeyine sahip olan yerel halktır. 2001-3000 TL arasında gelir düzeyine sahip olan kişiler 1001-2000 TL arasında gelir düzeyine sahip kişilere göre ekonomik yararlar boyutunu daha iyi olarak algılamaktadırlar.

Ankete katılan yerel halkın Mersin’de ikamet ettikleri yıl durumuna göre ortaya çıkan farklılık 13-19 yıl aralığında, 20 yıl ve üzerinde ikamet edenlerden kaynaklanmaktadır.

Bu sonuca göre Mersin’de ikamet edilen yıl azaldıkça, ekonomik yararlar boyutu algılamasında daha olumluya ve mükemmele doğru yaklaşılmaktadır. Mersin’de ikamet etme yılı kısa olan kişilerin, ekonomik yararlar boyutunu daha olumlu değerlendirdikleri belirlenmiştir. Tukey testi sonuçlarına göre, 13-19 yıl aralığında, 20 yıl ve üzerinde Mersin’de ikamet eden yerel halkın 0-3 yıl, 4-7 yıl aralığı ve 8-12 yıl aralığında ikamet eden yerel halka göre ekonomik yararlar boyutunu daha olumsuz olarak algıladıkları görülmektedir. Bu sonuçlara göre ilgili araştırma hipotezi test edildiğinde, araştırmaya katılan yerel halkın bireysel özellikleri (cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu, Mersin’de ikamet ettikleri yıl) ile ekonomik yararlar boyutu algılamaları arasında farklılık olmadığını öne süren H_1 hipotezi kısmen reddedilmiştir. Çünkü yerel halkın ekonomik yararlar boyutu algılamaları ile cinsiyet ve yaşları arasında farklılık bulunmazken, meslekleri, gelir düzeyleri ve Mersin’de ikamet ettikleri yıl durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu sebeple H_1 hipotezi kısmen kabul edilip, kısmen reddedilmiştir.

Tablo 4’te araştırmaya katılan yerel halkın ekonomik maliyetler boyutu algılamalarının bireysel özelliklerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Ekonomik Maliyetler Boyutu Algılamalarının Bireysel Özelliklerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Gruplar	n	\bar{x}	s.s.	t / F	p
Cinsiyet	Kadın	203	3,2241	,99517	-	0,513
	Erkek	249	3,2871	1,03413		
Yaş	18-24	87	3,3736	,90931	0,693	0,597
	25-34	146	3,2397	1,05081		
	35-44	133	3,2556	1,03099		
	45-54	61	3,1066	1,03326		
	55 ve üzeri	25	3,3600	1,06575		
Meslek	Memur	57	3,1842	,94789	0,683	0,686
	Öğrenci	72	3,3750	,85064		
	Esnaf	37	3,1351	1,01138		
	Ev Hanımı	42	3,1190	1,03482		
	Emekli	28	3,4821	1,01363		
	İşçi	63	3,2778	1,01512		
	İşsiz	19	3,0526	1,21215		
Diğer	134	3,2799	1,09769			
Gelir Durumu	0-1000	151	3,2848	,94606	1,137	0,339
	1001-2000	175	3,2571	1,03093		
	2001-3000	98	3,3061	1,04446		
	3001-4000	23	3,0870	1,06229		
	4001 ve üzeri	5	2,4000	1,67332		
İkamet Yılı	0-3	39	3,4103	,61635	0,627	0,643
	4-7	40	3,4125	,97984		
	8-12	97	3,2577	,96855		
	13-19	97	3,1753	1,08263		
	20 ve üzeri	179	3,2374	1,08270		

* $p < 0,05$

Araştırmaya katılan yerel halkın bireysel özellikleri ile ekonomik maliyetler boyutu kapsamındaki algılamaları arasında herhangi bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre, araştırmaya katılan yerel halkın cinsiyeti, yaşı, gelir düzeyi, mesleği ve Mersin’de ikamet ettikleri yıl sayısı ekonomik maliyetler algılamalarında bir farklılık oluşturmamaktadır.

Bu sonuçlara göre ilgili araştırma hipotezi test edildiğinde, araştırmaya katılan yerel halkın bireysel özellikleri (cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu, Mersin’de ikamet ettikleri yıl) ile ekonomik maliyetler boyutu algılamaları arasında farklılık olmadığını öne süren H_2 hipotezi reddedilemez.

Tablo 5’te araştırmaya katılan yerel halkın ekonomik yararlar boyutu algılamaları ile ekonomik maliyetler boyutu algılamaları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için yapılan Korelasyon Analizi’ne ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 5. Ekonomik Yararlar ile Ekonomik Maliyetler Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Matrisi

	Pearson Korelasyon Katsayısı (r)	Ekonomik Maliyetler	Belirlilik Katsayısı (r²)
Ekonomik Yararlar	r	0,085	0,007
	p	0,072	

*p<0,05

Tablo 5’te yer alan korelasyon sonuçları incelendiğinde, organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuca göre, organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında ilişki olmadığını öne süren H_3 hipotezi reddedilemez. Yani organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında bir ilişki bulunamamıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Spor turizmi kapsamındaki uluslararası organizasyonlarda yerel halkın organizasyonun ekonomik etkileri ile ilgili algılamalarının belirlenmesi için yapılan bu araştırmada, 2013 yılında Mersin’de düzenlenen XVII. Akdeniz Oyunları üzerinde çalışılmıştır.

Uluslararası organizasyonlar dünya genelinde belli öneme sahip ve ilgiyle takip edilen organizasyonlardır. Bu organizasyonlar katılımcılar açısından mega ölçekte olan, hedef bir pazar oluşturan (uluslar arası turizm pazarı sunar), halktan finansal yatırım gerektiren, organizasyon için tesislerin yapılmasını sağlayan ve tüm bunların düzenleyici ülke için ortaya çıkardığı potansiyel devasa uluslar arası turizm, medya koverajı, uluslar

arası tanınma ve ekonomik yararlar meydana getiren organizasyonlardır (Burgan ve Mules, 1992).

Türkiye’de uluslararası organizasyonların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle 2005 yılında İzmir’de Universiade Yaz Oyunları’nın düzenlenmesiyle birlikte uluslararası organizasyonların ne kadar kapsamlı bir etkiye sahip olduğu toplum tarafından daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır. Önemli olan böyle büyük organizasyonların toplum gelişimi ile ilgili öneminin farkına varılarak gelecekte düzenlenecek olan uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapmak ve bu organizasyonlardan en üst seviyede faydalanmaktır (Şimşek, 2011).

Araştırmada yerel halkın 2013 Mersin XVII. Akdeniz Oyunları’nın ekonomik yararlar boyutu ile ilgili düşünceleri incelendiğinde:

- ✓ Ankete verilen cevaplarda organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile araştırmaya katılanların cinsiyet ve yaşları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.
- ✓ Organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile araştırmaya katılanların meslek, gelir düzeyi ve Mersin’de ikamet ettikleri yıl durumlarına göre ifadelerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Mersin’de yaşayan memur ve öğrenciler diğer meslek gruplarına göre organizasyonu daha olumlu görmekte, 2001-3000 TL arasında gelir düzeyine sahip olan kişiler 1001-2000 TL arasında gelir düzeyine sahip kişilere göre ekonomik yararlar boyutunu daha iyi olarak algılamakta ve Mersin’de ikamet etme yılı azaldıkça yerel halkın ekonomik yararlar boyutunu daha iyi olarak algıladıkları tespit edilmiştir.
- ✓ Ayrıca araştırmaya katılan yerel halkın bireysel özellikleri ile organizasyonun ekonomik maliyetler boyutunu algılamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.
- ✓ Araştırmada organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile ekonomik maliyetler boyutu arasında ilişki testi yapılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Şehirlerin ulusal ve uluslararası tanıtımlarında spor organizasyonlarının önemli bir yeri vardır. Bu yüzden düzenlenen uluslararası spor organizasyonlarında organizasyonların kaliteli bir şekilde gerçekleşmesi için her kurumun yerine getirmesi gereken görevler olabilmektedir. Konaklama işletmeleri bu konuda organizasyon için şehre gelmiş olan katılımcılara gerekli hassasiyeti göstermelidir ve aynı zamanda müsabakaların yapıldığı yerde görev alan personeller insan ilişkileri konusunda hassas davranmalı ve yardımsever bir yaklaşım içerisinde olmalıdırlar. Nitelikli personel yetiştiren turizm okullarından, konaklama yerlerine eğitimli personel istihdam edilebilmelidir. Yerel halk turizm konusunda bilinçlendirilmeli ve gelen turistlere karşı Türkiye’nin misafirperver yapısı gösterilmelidir. Bu gibi önlemlerin alınması organizasyonun akışını olumlu bir şekilde etkileyebilir ve buda spor turizmi faaliyetinden ekonomik olarak daha fazla kazanç getirebilir.

Spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan şehirler, önemli alt yapı yatırımları ve spor tesisleri inşa etmek zorundadırlar. Bu nedenle şehirlerin ve müsabakaların yapıldığı yerlerin tehdit oluşturan zayıf yönlerinin düzeltilmesi gerekmektedir. Turizm ve spor turizmi konusunda yetişmiş insan gücü eksikliğinin giderilmesi, konaklamanın daha güvenli hale getirilmesi, yarışmaların düzenlendiği salonların eksikliklerinin giderilmesi, ulaşım sorununun tamamen ortadan kaldırılması gerektiği söylenebilir. Gerekli altyapının

geliştirilerek gelecek yıllarda düzenlenecek olan spor organizasyonlarına adaylık konusunda önemli adımlar atılabilir.

Uluslar arası büyük spor organizasyonlarına ev sahibi olmak için adaylık yapacak ülkelerin, adaylık dönemi öncesinde bir proje planı hazırlaması, bu planda yıllar bazında hangi yıl için hangi büyük spor organizasyonuna ev sahipliği yapılmasının uygun olacağını belirlenmesi, yatırımların doğru ve zamanında yapılmasını ve mali kaynakların doğru ve zamanında kullanımını sağlayacaktır. Ayrıca, bu plan adaylığın gücünü, ülkenin bütün kesimlerince arttıracaktır (İmamoğulları, 2012).

Bu bilgilerden hareketle, çalışmada elde edilen bulguların yerli ve yabancı araştırmalara organizasyonun ekonomik etkileri boyutunda alan yazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte bundan sonraki uluslararası organizasyonların etkileri ile ilgili araştırmaların farklı etkileri (sosyal etki, kültürel etki gibi) üzerinde durularak bu araştırma bulguları ile kıyaslanması, kavramlara daha zengin ve geniş bakış açısıyla bakılmasında etkili olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Akşar, T (2010). Kupanın ekonomilere etkisi nasıl olacak?, Eko-Spor, Erişim Tarihi: 23.04.2014.
- Argan, M (2004). Spor ve Turizm Pazarlamasının Kesişim Noktası Olarak Spor Turizm Kuramsal Bir Bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15 (2): 158- 168.
- Asker, A (2010). Türkiye'nin Formula 1 Rüyası: Ekonomi Politik Bir Değerlendirme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Güz (31): 79- 102.
- Bahar, O ve Kozak, M (2006). *Turizm Ekonomisi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Burgan, B and Mules, T (1992). Economic Impact Of Sporting Events. *Annals of Tourism Research*, 19 (4): 700- 710.
- Crouch, G I and Ritchie, B (1999). Tourism, Competitiveness and Societal Prosperity. *Journal of Business Research*, 44 (3): 137- 152.
- Çımat, A ve Bahar, O (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (6): 1- 18.
- Dansero, E and Puttilli, M (2010). Mega-events Tourism Legacies: The Case of The Torino 2006 Winter Olympic Games - A Territorialisation Approach. *Leisure Studies*, 29 (3): 321-341.
- Deloitte, Spor Serisi Raporu (2010). Kalıcı Bir Miras: Önemli Spor Etkinliklerine Ev Sahibi Ülkeler ve Ekonomilerinde Nasıl Olumlu Bir Değişim Sağlayabilir. [http://www.deloitte.com/assets/DcomTurkey/Local%20Assets/Documents/turkeytr_ps_KaliciBirMiras_160610.pdf], Erişim tarihi: 30.09.2013.
- Diamond, J (1977). Tourism's Role in Economic Development; The Case Reexamined. *Economic Development and Cultural Change*, 25 (3): 539- 553.

- Doğu, G (2006). Sporun Sosyal ve Ekonomik Faydaları. Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı, Eskişehir, 18-27 Nisan 2006, [<http://www.sporbilim.com/sayfa.asp?mdl=haber¶m=123>], Erişim Tarihi: 25.02.2014.
- Dolles, H and Söderman, S (2008). Mega-Sporting Events in Asia-Impacts on Society, Business and Management: An Introduction. *Asian Business & Management*, (7): 147-162.
- Ehsani, M (2009). Spor Turizmi Eğitimi. Uluslararası Herkes için Spor ve Spor Turizmi Kongresi, Antalya, 05-08 Kasım: 10-11.
- Erdem, B ve Girgin, G K (2008). Spor Turizmi, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi. Ed. Necdet Hacıoğlu ve Cevdet Avcıkurt. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. Akdeniz Oyunları Tarihçesi. [URL: <http://mersin.gsb.gov.tr/Sayfalar/AkdenizOyunlar%C4%B1Tarih%C3%A7esi.aspx>], Erişim Tarihi: 06.09.2013.
- http://www.cijm.org.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27&lang=en, Erişim Tarihi: 28.02.2014.
- <http://www.mersin2013.gov.tr/detay/5025/Oyunlar-Tarihcesi.html>, Erişim Tarihi: 18.02.2014.
- Hudson, S (2003). *Sport and Adventure Tourism*. Binghamton, New York: The Haworth Press Inc.
- Hussein, A T ve Saç, F (2008). Genel Turizm Gelişimi-Geleceği. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- İçöz, O, Günlü, E ve Yılmaz, B S (2007). Genel Turizm, Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler. Ankara: Turhan Kitabevi.
- İmamoğulları, B C (2012). UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası Ev Sahibi Ülkenin Belirlenmesinde Stadyumların Etkisi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Kar, M, Zorkirişçi, E ve Yıldırım, M (2004). Turizmin Ekonomiye Katkısı Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (8): 87- 112.
- Kasman, S ve Kasman, A (2004). Turizm Gelirleri ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Eş Bütünleşme ve Nedensellik İlişkisi. *İktisat İşletme ve Finans Dergisi*, 19 (220): 122- 131.
- Kızılgöl, Ö ve Erbaykal, E (2008). Türkiye’de Turizm Gelirleri İle Ekonomik Büyüme İlişkisi: Bir Nedensellik Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (2): 351- 360.
- Köklü, N, Büyüköztürk, Ş ve Çokluk, Ö (2007). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kurtzman, J and Zauhar, J (2003). A Wave In Time - The Sports Tourism Phenomena. *Journal of Sport Tourism*, 8 (1): 35- 47.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2013). <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9854/sinir-giris-cikis-istatistikleri.html>, Erişim Tarihi: 20.04.2014.
- Lee, S (2001). A Review of Economic Impact Study on Sport Events. *The Sport Journal*, 4 (2): 307- 327.
- Martinolli, L., Tanyeli, E., Hasler, R., Burkhardt, P., Baehler, H., Neff, F., et al. (2008). A million football fans in a city of 1200.0000 inhabitants- a nightmare for emergency medicine and disaster management? Euro 2008 and the Orange Wonder of Berne, Berne.
- Mccannell, D (2002). The Ego Factor In Tourism. *Journal of Consumer Research*, 29 (1): 146- 157.
- Mcgehee, N G, Yoon, Y and Cardenas, D A (2003). Involvement and Travel For Recreational Runners In North Carolina. *Journal of Sport Management*, 17 (3): 305- 324.
- Medienmittelung, 7. (2008). Die Euro 2008 Sa zieht Bilanz-Expect Emotions, Switzerland: UEFA.
- Özgüç, N (1998). *Turizm Coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitapevi.
- Özsoy, S (2013). The First Mediterranean Games And Turkey With Its Reflections On The Newspapers. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (3): 71- 80.
- Radikal(2010).http://www.radikal.com.tr/ekonomi/dunya_kupasinda_sadece_yayin_ve_sponsorluk_geliri_33_milyar_dolar-1001864, Erişim Tarihi: 22.04.2014
- Schwark, J (2006). *Grundlagen Zum Sporttourismus*. Münster: Waxmann.
- Seckelmann, A (2002). Domestic Tourism A Chance for Regional Development in Turkey?. *Tourism Management*, 23 (1): 85- 92.
- Solberg, H A and Preuss, H (2007). Major Sport Events and Long-Term Tourism Impacts. *Journal of Sport Management*, (21): 213- 234.
- Standeven, J and De Knop, P (1998). *Sport Tourism*. United States of America: Human Kinetics.
- Stephen, R (2001). *Developing Sports Tourism*. Austria: National Laboratory for Tourism and Commerce.
- Sunay, H (2010). *Sporda Organizasyon*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şimşek, K (2011). 2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının Erzurum Şehrine Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (3): 383- 393.
- Tassiopoulos, D (2005). *Event Management: A Professional And Developmental Approach*. South Africa: Juta Academic.
- Tosun, C, Timothy, D and Öztürk, Y (2003). Tourism Growth, National Development and Regional Inequality in Turkey. *Journal of Sustainable Tourism*, 11 (2-3): 133- 161.
- Tutar, E (1990). Türkiye’de Turizm Sektörünün Gelişimi. *Anadolu Üniversitesi, Afyon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yıllığı*: 119-132.
- TUYED (2009). <http://www.tuyed.org.tr/spor-turizmi-raporu/>, Erişim Tarihi: 17.04.2014.
- TUYED (2013). <http://www.tuyed.org.tr/turizmde-istihdam-838-bin-kisi-oldu/>, Erişim Tarihi: 20.04.2014

- Türkiye Bilişim Dergisi (2013). <http://www.bilisimdergisi.org/index.php?sayi=156>, Erişim Tarihi: 20.04.2014.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2014). <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, Erişim Tarihi:16.02.2014.
- Unur, K (2000). Turizmin Türkiye'nin Ödemeler Dengesine Etkisinin Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (3): 1- 17.
- Ünlüöner, K, Tayfun, A ve Kılıçlar A (2007). Turizm Ekonomisi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yazıcıoğlu, Y ve Erdoğan, S (2004). Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yoon, Y, Gürsoy, D ve Chen, J (2001). Validating A Tourism Development Theory With Structural Equation Modeling. *Tourism Management*, 22 (4): 363- 372.
- Yuen, B (2008). Sport And Urban Development In Singapore. *Journal Cities*, 25 (1): 29-36.
- Zengin, B (2010). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisine Reel ve Monoter Etkileri, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5 (1): 102- 126.